

TÍÐARGREIN

Milliárdagávan, svar

Kári Petersen
búskaparfrøðingur

Jógvan Jespersen skrivar vegna Felagið Nótaskip eina grein í viku-skiftinum um tilfeingisgjald og vinningsbýti og onnur viðurskifti hjá pelagiska flotanum. Tíverri snýr greinin seg ikki nógv um teir veruligu trupulleikarnar við verandi skipan, og tíverri eru nógv av uppáhaldunum (pástandunum) í greinini púra skeiv.

Men áðrenn vit fara inn á uttanumstosið, so mugu vit fyrst undirstrika og grundgeva, hvat tað snýr seg um.

1. Orsakað av stórarí øking av makrelkvotuni er pelagiska veiðan síðan 2009 økt úr umleið 500 milliónum krónur árliga upp í 1,35 milliárdir í 2013, og fer at koma upp ímóti 2 milliárdum í ár.
2. Ongin eigur hækkingina í makrelkvotununi. Landsstýrið kann selja hesi nýggju rættindi fyri marknaðarprís, um landsstýrið ynskir hetta.
3. Varð hækkingin í makrelkvotuni seld, so kundi sølan givið einar 5-600 milliónir í landskassan. Hetta kundi givið ein skattalætta til hvønn lóntakara upp á einar 2.500 kr. um mánaðin.
4. Landsins myndugleikar velja

í staðin at geva nøkrum fáum fólki veiðirættindini fyri einki.

5. Heldur landsstýrið fram at geva veiðirættindini burtur fyri einki, so fer hækkingin makrelkvotan at føra til, at árligu yvirskotini hjá pelagisku reiðarunum veksa fleiri hundrað milliónir. Reiðararnir fáa eina gávu. Reiðararnir fáa eina gávu á góðar 2 milliárdir komandi 4 árin. Peningavalðið hjá teimum fáu fer at gera, at teir koma at avgera øll týðandi mál, bæði vinnulig og politisk.
6. Við verandi skipan kunnu reiðararnir selja skipini (íroknað virðið av veiðirættindunum, sum teir ikki eiga) fyri einar 6-7 milliárdir, og sjálvir fáa pengarnar fyri nakað, sum er ogn Føroya fólks.

Munurin á vinnuni í kapping og vinnuni við givnum einkarrættindum

Fyri at fólk skulu skilja, hví uppáhaldini hjá Jógvani Jespersen eru skeiv, má eg fyrst greiða frá, hvat munurin er á rentabiliteti og avkasti í pelagisku vinnuni samanborið við aðrar vinnur. Aðrar vinnur hava kapping. Um avkastini í øðrum vinnum eru stór, so koma fleiri inn í vinnuna inntil avkastini verða í samsvar við váðan í vinnuni.

Í fiskivinnuni er best at hava fá skip, sum fiska nógv. Tey, sum fáa rættin, hava ein einkarrætt, og sjálvt um onnur vilja sleppa inn í vinnuna, so sleppa tey ikki. Um vinnan er rætt regulerað, so gevur hon eitt ovurhonds stórt avkast. Tey, sum eru í vinnuni hava fingið ein fantastiskan framhjárætt. Í pelagisku vinnuni í Føroyum er hesin framhjárættur verður fleiri hundrað milliónir krónur um árið. Tann, sum fær hendan

framhjárætt eigur at gjalda fyri hann.

Samanborið við aðrar vinnur, eru yvirskotini í pelagisku vinnuni sera stór. Við nýggju makrelavtaluni verða yvirskotini astronomisk

Eg havi tikið tøl frá vælkendum fyrirkomulagnum at samanbera við tvey

pelagisk skip. Eg havi tikið eina fyrirkomulag frá byggivinnuni, tí hendan vinnan er umleið eins ótrygg sum pelagiska vinnan, og harumframt havi eg tikið A. P. Møller, tí tey flestu kenna hetta sum eina sunna og vælrikna fyrirkomulag.

Vit síggja beinanvegin, at okkurt er heilt øðrvísi í pelagisku vinnuni enn tað er í øðrum vinnum. Yvirskotini í pelagisku

vinnuni eru longu nú fleiri ferðir størri enn í øðrum vinnum. Við makrelavtaluni 2014 verða yvirskotini astronomisk.

Yvirskotini eru so stór, at eginpeningurin longu eru forrentaður við fleiri hundrað prosentum

Hvat merkja so hesi yvirskotstølini. Vanliga verða tveyr hættil nýttir at

Eginpeningsavkast í prosent

	2009	2010	2011	2012	mett 2013	mett veiða 2013 + 35 %
Finnur Fríði	56	98	108	83	83	160
Jupiter	79	409	476	301	301	601
Articon	17	10	16	6		
Føroya Bjór	6	-2	-2	-1		
Mest	-20	11	3	17		
Bank Nordik	7	18	1	4	4	
Mærsk	-3	15	9	11	9	

Ognaravkast í prosent

	2009	2010	2011	2012	mett 2013	mett veiða 2013 + 35 %
Finnur Fríði	16	29	34	28	28	53
Jupiter	9	22	33	24	24	46
Articon	10	6	8	5		
Føroya Bjór	5	-1	-1	0		
Mest	-6	7	2	5		
Mærsk	6	16	14	11	10	

Eginpeningsavkast í prosent verður definerað sum yvirskot eftir skatt, dividerað við eginpeningin. Ognaravkast í prosent verður definerað sum yvirskot áðrenn figgjarpostar, dividerað við øll aktiv. Tølini fyri 2013 eru mettil tey somu sum fyri 2013, tí nýggjastu roknskapirnir enn ikki eru innkomnir. Metingarnar fyri 2014 byggja á, at veiðivirðið verður 35 prosent hægri.